

Největší revoluce v medicíně?

Když nemoci dokážeme zabránit

Klinika Health+ ukazuje, jak genetika, umělá inteligence a dlouhodobá práce s daty mění způsob, jímž přemýšlíme o zdraví. Zakladatel kliniky Oldřich Šubrt a vedoucí IT a datových projektů Michal Šebek hovoří o tom, proč budoucnost zdravotnictví patří prevenci, personalizaci a schopnosti porozumět člověku jako celku.

 Pavel Šnajdr a Petr Karban

 Martina Taschnerová

Ještě před několika desítkami let byla medicína především příběhem boje. Lékaři stáli proti nemocem, které už vznikly, a snažili se zachraňovat to, co bylo možné zachránit. Budoucnost zdravotnictví ale bude podle vizionářů tohoto oboru jiná. Největší hodnotou nebude pouze schopnost nemoc léčit, ale schopnost její vznik předvídat a v ideálním případě mu zabránit. Právě na tomto principu stojí už šestnáct let klinika Health+. V době, kdy se pojmy jako personalizovaná medicína, longevity nebo medicína založená na datech stávají celosvětovým trendem, má klinika Health+ zřejmý náskok – tento směr nastoupila dávno předtím, než se stal módním.

Vaše klinika letos slaví šestnáct let existence. Jak se za tu dobu změnil pohled na medicínu?

OŠ Medicína se za poslední roky změnila zásadním způsobem. Současné mám pocit, že se v určitém ohledu vrací ke svým základům. Desítky let jsme byli fascinováni tím, co všechno dokážeme léčit. A právem. Vývoj chirurgie, onkologie, kardiologie nebo intenzivní péče přinesl obrovské výsledky. Dnes ale stále

více chápeme, že největší zdravotní přínos nevzniká až ve chvíli, kdy nemoc řešíme. Největší hodnotu má schopnost zabránit tomu, aby vůbec vznikla. Což byl od začátku náš cíl. Nechtěli jsme mít více pacientů. Chtěli jsme mít více zdravých lidí. V době, kdy jsme s tímto přístupem začínali, se v České republice o prevenci, personalizované medicíně nebo zdravé dlouhověkosti příliš nemluvalo. Dnes jsou to jedna z největších témat světové medicíny.

Dnes se hodně mluví o longevity medicíně. Je to skutečně nový směr?

OŠ Je to nový pojem, ale samotný princip nový není. V Health+ děláme mnoho z toho, co se dnes označuje jako longevity medicína, už šestnáct let. Jen jsme tehdy tento výraz nepoužívali. Mluvili jsme o precizní medicíně, personalizované péči, prevenci a dlouhodobém sledování zdravotního stavu člověka. Je také důležité rozlišovat mezi skutečnou medicínou založenou na důkazech a marketingem. Dnes se pod slovem longevity prodává mnoho věcí – od kvalitních medicínských postupů až po produkty, které využívají především obavy lidí ze stárnutí. Skutečným cílem ale není prodloužit život

za každou cenu. Cílem je prodloužit období života, které člověk prožije zdravý, aktivní a soběstačný.

Jakou roli v tom hrají zdravotní data?

MŠ Naprostou zásadní. Už při vzniku Health+ jsme si uvědomovali, že jedna návštěva lékaře představuje pouze okamžitý obraz zdravotního stavu člověka. Skutečná hodnota ale vzniká až tehdy, když dokážeme sledovat člověka v čase. Proto jsme od začátku budovali digitální zdravotní dokumentaci a dlouhodobě shromažďujeme dostupná zdravotní data. U řady klientů dnes máme zdravotní historii dlouhou deset i více let. A právě čas je v medicíně mimořádně důležitý. Jedna laboratorní hodnota může být zajímavá, mnohem cennější je ale trend. Jak se mění krevní tlak? Stoupá cholesterol? Zhoršují se metabolické parametry? Právě tyto změny mohou upozornit na problém dlouho předtím, než se objeví první příznaky.

Znamená to, že data umožní lékařům předvídat budoucí zdravotní problémy?

MŠ Nejde o předpovídání budoucnosti v doslovném smyslu. Jde o řízení pravděpodobnosti. Pokud máte k dispozici

dlouhodobá laboratorní data, informace o životním stylu, rodinnou anamnézu, genetiku nebo výsledky zobrazovacích vyšetření, vzniká velmi detailní zdravotní profil člověka. Díky tomu můžeme mnohem lépe identifikovat rizika. Víme například, kdo může mít vyšší pravděpodobnost kardiovaskulárních onemocnění, metabolických problémů nebo některých nádorových onemocnění. A můžeme upravit prevenci dříve, než nemoc skutečně vznikne.

Jakou roli v tom bude hrát umělá inteligence?

MŠ Umělá inteligence sama o sobě nikoho nevyléčí. Její síla je v práci s obrovským množstvím informací. Medicína dnes produkuje takové množství dat, že je člověk nedokáže v plné šíři dlouhodobě analyzovat. AI může pomoci hledat souvislosti, upozorňovat na rizikové trendy a podporovat lékaře v rozhodování. Nikdy ale nemá nahradit lékaře. Jejím smyslem je dát mu lepší informace, aby mohl lépe porozumět konkrétnímu člověku.

Mluvíte o datech a genetice.

Nezapomíná moderní medicína na člověka?

OŠ Naopak. Myslím, že právě tady bude další velká změna. Člověk není jen soubor laboratorních výsledků. Vedle genetiky a biologických parametrů budou stále důležitější psychologie, psychosomatika a životní kontext člověka. Dnes víme, že dlouhodobý stres, problémy se spánkem nebo psychická zátěž mohou významně ovlivnit fyzické zdraví. Člověk, který žije dlouhodobě pod tlakem, nemusí mít jen psychický problém. Ten problém se může postupně projevit v těle. Moderní medicína na proto musí vnímat pacienta jako celek. Už Hippokrates říkal: není důležité pouze to, jakou nemoc léčíme, ale koho léčíme.

Jak v éře reklamy všude kolem nás rozeznat skutečnou moderní medicínu od moderního šarlatánství?

OŠ Základním kritériem musí být medicína založená na důkazech. Nové technologie, genetické testy, mikrobiom nebo doplňky stravy mohou mít význam, ale musíme vědět, kde skutečně pomáhají. Naším úkolem v Health+ je právě filtrovat

informace. Sledujeme odbornou literaturu, spolupracujeme s mezinárodními laboratořemi a hledáme postupy, které mají reálný medicínský význam. Nechceme klientům prodávat strach. Chceme jim dát návody a podklady pro lepší rozhodnutí.

Jak tedy bude vypadat medicína budoucnosti?

OŠ Bude mnohem více personalizovaná. Dnes často říkáme lidem obecná doporučení. Ale každý člověk je jiný. Někdo má geneticky vyšší riziko diabetu, jiný kardiovaskulárních onemocnění, další nádorových nemocí. Jeden člověk potřebuje více pohybu, jiný intenzivnější prevenci nebo jinak nastavenou výživu. V budoucnu budeme mít mnohem přesnější zdravotní profily a podle nich budeme nastavovat individuální strategie. Cílem nebude, aby všichni žili stejně. Cílem bude, aby každý člověk věděl, co je důležité právě pro něj.

Znamená to, že budoucnost zdravotnictví bude především o technologiích?

OŠ Ne. Budoucnost zdravotnictví bude především o lidech. Technologie, data a umělá inteligence jsou nástroje, které

odborníci musí umět dobře využívat, být kritičtí k analýzám a mít široký přehled o vývoji a důkazech pro zaváděné postupy. Úkolem technologií také není nahradit vztah mezi lékařem a pacientem. Jejich úkolem je tento vztah posílit.

Ani Health+ nevznikl jako továrna na zdravotní péči. Naším cílem také není nekontrolovaný růst. Máme určitý limit pro velikost, protože personalizace má své hranice. Pokud chceme člověka skutečně znát, sledovat jeho vývoj a být mu dlouhodobým průvodcem, nemůžeme to dělat v anonymním systému.

Co tedy bude úkolem medicíny zítřka?

OŠ Nejlépe to podle mě vystihuje následující věta: Nejde o to žít co nejdéle, jde o to žít co nejdéle zdravě. Prošli jsme obdobím, kdy se průměrná délka života výrazně prodloužila. Ale většina lidí nezískala více let zdravého života. Získali jen delší období nemocí. Budoucnost medicíny musí být jiná. Chceme, aby lidé mohli být aktivní, soběstační a dělat věci, které mají rádi. Aby člověk v osmdesáti mohl jít běhat s vnukem. A právě proto medicína budoucnosti nebude jen o léčbě nemocí. Bude více zaměřena na ochranu zdravého života. ■